

Lars-Gunnar "Lasse" Eriksson

821114-6215

Nedanstående text grundar sig på främst dokumentation från sjukvården, kommunen och utförare. En mindre del grundar sig på händelser jag upplevt runt Lasse samt samtal jag haft med Lasse och personer runt honom.

Lasse föddes 1982. Han föds med Downs syndrom, utvecklingsstörning samt hjärtfel (Ventrikelseptumdefekt (VSD)). VSD kallas också kammarseptumdefekt och innebär ett hål mellan hjärtats kamrar. Hjärtfelet korrigeras vanligen genom kirurgi. Om hjärtfelet inte korrigeras leder det till utveckling av Eisenmengers syndrom. När man utvecklat syndromet är det inte längre operabelt. Syndromet ger ett betydligt kortare liv till följd av komplikationer som tex hjärtsvikt och hjärtstillestånd. De flesta med syndromet avlider innan de fyller 30 år.

Lasse växer upp i Arvika tillsammans med mamma, pappa, syster (1978) och bror (1989). Pappan arbetar på så kallad "skyddad verkstad" och mamman är "måttligt mentalt retarderad" och "måttligt utvecklingsstörd" (enligt dokumentation från sjukvården).

Lasses första tid i livet innebär en del sjukhusbesök. Han har återkommande infektioner som behöver behandlas samt ett hjärtfel som behöver kontrolleras kontinuerligt. Tidigt observerar sjukvården tecken på att Lasse inte har en fungerande hemmiljö varför han får börja på daghem innan ett års ålder. Lasse är vid läkarbesöken ofta smutsig och har kraftiga kariesangrepp i tändernas rotsystem. Föräldrarna saknar förmåga att hjälpa Lasse med hans medicinering och vet t.ex. inte vilken dos de har gett honom. Under

Lasses barndom har familjen ekonomiska problem som visar sig genom att mamman vid upprepade gånger lånar pengar av sjukvården för att köpa mat. Detta pågår under flera år och sjukvården kontaktar socialtjänsten om behovet av matpengar samt habiliteringen om behovet av stöd i hemmet. Mamman har senare berättat att hon själv besökte socialtjänsten för att få hjälp med matpengar men att hon då fick till svar att hon, om hon behövde pengar, fick "tigga" av grannar. Hon har genom åren fortsatt låna pengar av grannar, sjukvård, skolpersonal, fritidspersonal, ledsagare etc. När Lasse är 13 år kan man i dokumentation läsa att hans skolfröken Anette är kontaktfamilj/kontaktman åt familjen och att Lasse tillbringar en del tid hemma hos henne. Hon uppger att hon har uppfattat att föräldrarna inte verkar förstå Lasses behov.

Lasse bedöms som barn vara för svag för att klara en operation för det hjärtfel han har men sjukvården följer utvecklingen noggrant. Från cirka femton års ålder till 25-26 år försöker läkarna intensivt få föräldrarna (framförallt mamman, då pappan i princip aldrig deltar på möten med sjukvården) att förstå vikten av en hjärtoperation.

Kontinuerligt under åren förklarar läkarna för föräldrarna att om inte Lasse opereras så kommer han utveckla Eisenmengers syndrom. De förklarar för föräldrarna vad det innebär. Ena dagen säger mamman ja till operation för att andra dagen ångra sig och säger nej. Detta pågår under flera år. Föräldrarna vidhåller sitt nej trots återkommande försök från läkarna. När Lasse fyllt 18 år fortsätter föräldrarna tillfrågas. Vad Lasse själv vill framgår inte av den dokumentation som finns, och han har helt enkelt inte fått frågan. Vid ett möte 2002 deltar båda föräldrarna och kontaktpersonen Anette. Anette försöker också motivera föräldrarna till att säga ja till operation med det hjälper inte. Föräldrarna fortsätter neka operation. I utredning gjord av LSS-handläggare står att Anette under ett möte med handläggaren berättar om Lasses hjärtfel och att det är operabelt men att föräldrarna anser det "för riskfyllt för Lasse och väljer därför att avstå operation".

Det faktum att föräldrarna, som själva har en utvecklingsstörning, bestämmer att Lasse, trots att han är myndig, inte ska opereras samt att instanserna runt om Lasse med kännedom om detta inte ingriper gör att han slutligen vid 25-26 års ålder inte längre kan opereras och utvecklar därför Eisenmengers syndrom. En dödlig sjukdom.

Lasse går under uppväxten i särskolan. Hans utvecklingsstörning benämns som måttlig till svår och under skolåren går han på så kallad träningsnivå där han får lära sig basala saker så som att sköta toalettbesök, tvätta händerna, klä sig. Lasse har inte förmåga att tex lära sig läsa, skriva eller att räkna, göra enkla vardagssysslor som att göra en smörgås och han har inte förmågan att se konsekvenser av sitt handlande. Lasse går senare på särgymnasiet och har efter skolan fritidstillsyn (1999-2001). Personalen på fritidstillsynen uppmärksammar gång på gång att Lasse inte har en bra hemmiljö. Lasse har tex aldrig pengar och personalen köper i perioder in strumpor, kalsonger, dusch och rakgrejer och tandborstar. Personalen samlar också ihop kläder till Lasse. Eftersom Lasse aldrig lärt sig tandvård hemma hjälper personalen honom med detta. Lasse

betalar inte sin mat på fritidsverksamheten och det händer att personalen lånar ut pengar till honom då han annars inte kan vara med på vissa aktiviteter. Att notera är att när Lasses yngre bror några år senare börjar på samma fritids upprepas proceduren med inköp av hygienartiklar, kläder, lära tandborstning, pengar till aktiviteter etc. Vid nästan varje personalmöte diskuterar personalen Lasses hemsituation. Personalen misstänker att Lasses pengar finansierar pappans spel.

År 2000 anmäler socialtjänsten till överförmyndaren att Lasse, när han fyller 18 år, behöver en god man. Lasse får dock ingen god man förrän tre år senare. 2003 förordnar Tingsrätten Anette Sveder (tidigare lärare och kp) till god man. I förordnandet ingår att bevaka Lasses rätt, förvalta hans egendom och sörja för hans person. När Anette tillträder har Lasse belastats med kronofogsskulder, bl.a. ställda av Arvika kommun.

Att Lasse får en god man förordnad oroar hans mamma. Vid ett möte hos överförmyndaren 2003 är hon enligt dokumentation "mycket ledsen och rädd för vad som skulle ske med det ekonomiska då Lasses sjukersättning, är de enda pengarna hon har att hushålla med". Detta finns dokumenterat hos överförmyndaren. Under mötet sluts ett avtal som går ut på att Lasses gode man endast ska sköta 2000 kr i månaden åt Lasse. De ska sättas in på ett sparkonto. Resten av hans inkomst från försäkringskassan ska mamman förfoga över. 2003 är Lasse 21 år och i överförmyndarens dokumentation omnämns mamman som Lasses förmyndare. Under åren förs samtal mellan gode man, mamman och överförmyndaren. Överförmyndaren och gode mannen är medvetna om att Lasses föräldrar försörjer sig med hjälp av Lasses intäkter (även broderns). Lasses gode man hjälper efter en tid hans mamma att ansöka om sjukersättning vilket hon beviljas. Hon fortsätter dock även efter det att "sköta" Lasses pengar. Gode mannen informerar överförmyndaren att mamman inte klarar att sköta pengarna då Lasse ådrar sig nya kronofogdesskulder (föräldrarna betalar inte fakturor från Apoteket och kommunen). Även fritidsverksamheten anmäler, under åren, sin oro till överförmyndaren om att Lasse (och hans bror) inte har några pengar till aktiviteter på fritids trots sjukersättning.

Gode mannen har i uppdrag att sörja för person och bevaka hans rätt. Trots det är hon inte delaktig i diskussionen med läkarna gällande Lasses hjärtfel. Kontakten med läkarna sköts av mamman efter det att Lasse fyllt 18 år och efter det att han förordnats en god man. Gode mannen har i efterhand uppgett att hon fått tydliga direktiv av överförmyndaren Anders Söderström att inte engagera sig i frågan om hjärtoperation utan att det ska skötas av föräldrarna.

I mars 2017 tillträder undertecknad som Lasses ställföreträdare. Jag bryter då, samma dag som jag tillträder, det avtal som funnits mellan överförmyndaren, gode mannen och föräldrarna. Tillsammans med Lasse går jag till banken och gör om hans bankkonton till kapitalkonto med överförmyndarspär. Under tiden vi är på banken kommer mamman

in. Hon försöker en sista gång ta ut pengar från Lasses konto men kortet spärras då av personalen. Efter mars 2017 har Lasse haft tillgång till sina egna pengar. Något som glädde honom. För första gången kunde Lasse gå på en affär och köpa det han önskade. Det gjorde honom stolt och han kände sig friare.

Familjens första insats var som jag förstått det kontaktfamilj/person. Detta påbörjades ngn gång runt 1994. Personen var som ovan nämnts Anette Sveder (Lasses lärare och senare även gode man). Lasse har sedan tonåren varit beviljad insatser av kommunen i olika former. Jag träffade Lasse när jag som ung vikarierade på den fritidstillsyn han gick på. När Lasse sen beviljades kontaktperson blev jag det. Kp ändrades 2001 till ledsagning (10 tim/månad om jag inte minns fel). När jag träffade Lasses familj i samband med hämtning i hemmet (hos föräldrarna) förstod jag rätt snabbt att hans mamma också var funktionsnedsatt på ngt sätt. Jag utgick då från att hon hade stöd från kommunen. Jag var Lasses ledsagare under ett antal år och vi gjorde aktiviteter tillsammans utanför hemmet och utan familjen. Ledsagningen fungerade bra då Lasse var en mkt aktiv person med en massa idéer om vad han vill göra. Efter ett antal år utökades hans ledsagartimmar till 20 timmar/månad. 2008 kontaktade jag överförmyndaren gällande det faktum att Lasse aldrig hade pengar trots att han hade god man. Jag fick ett svävande svar om att han skulle kontrollera saken och återkomma. Det gjorde han aldrig.

Lasse beviljades i juli 2010 personlig assistans. Han beviljades då ca 100 timmar per månad och timmarna gick åt till att följa med honom på alla de aktiviteter han ville göra. Familjen menade att de skötte det Lasse behövde i hemmet. När jag under åren hämtade Lasse till aktiviteter stod han och hans mamma utanför huset och väntade på mig när jag kom. Samma sak när jag efter aktiviteten lämnade av Lasse, mamman stod oftast utanför huset och väntade på oss. Jag tyckte det var märkligt men förstod inte hela bilden som det jag gör idag. Pappan såg jag inte mkt till, han höll sig oftast i bakgrunden och deltog aldrig på några möten. Trots att jag inte förstod fullt ut hur det var i hemmet uppfattade jag det som att föräldrarna visste att jag stod upp för Lasse och jag har i efterhand förstått att det var därför de höll låg profil när jag närvarade. Jag kan i efterhand se att jag borde gjort orosanmälningar på egen hand men jag utgick alltid från att mina överordnade chefer gjorde det då vi ofta pratade om Lasse och hans situation.

När jag 2017 tillträdde som god man fick jag en djupare inblick och när jag insåg hur föräldrarna tagit Lasses alla pengar bestämde jag mig för att ta reda på hur Lasse egentligen haft det genom åren. Jag förstod också att hans syskon var drabbade. Genom att tillsammans med Lasse har gått igenom den dokumentation som finns om honom, samtal med Lasse, brodern och mamman har bilden sakta klarnat.

Den ekonomiska biten och det faktum att kommunens överförmyndare inte skött sitt uppdrag tog jag med nuvarande överförmyndaren Helena Fryklund. Helena bemötte Lasse oerhört bra och värdigt och beklagade det inträffade. Helena gick igenom all

dokumentation och kunde som jag konstatera att det var under all kritik. De tog det på allvar och agerade. Polisanmälan har gjorts och Länsstyrelsen har genomfört tillsyn. De har riktat kraftig och allvarlig kritik mot nämnden. Lasse har rent juridiskt bestulits. Hans föräldrar hade inte rätt till hans inkomst. Lasse har bestulits på minst 868 610 kr. När jag började undersöka detta upptäckte jag att detsamma hände brodern och jag gjorde en orosanmälan. Överförmyndaren såg då till att brodern akut fick en förvaltare. Lasse och hans bror har tillsammans bestulits på minst ca 1,4 miljoner tillsammans. Att notera är att en anmälan om behov av god man för brodern inkom redan 2009 till överförmyndaren men den har inte hanterats. Detta har också granskats av Länsstyrelsen och de har riktat allvarlig kritik mot hanterandet. Anmärkningsvärt är att LSS-handläggare i sin dokumentation konstaterat att mamman tar broderns pengar. Det framgår dock inte hur hon agerat på detta och i efterhand vet vi att de inte agerade överhuvudtaget på de här uppgifterna.

I och med att jag blev varse den ekonomiska situationen började jag mer och mer besöka Lasse i hemmet. Det gjorde att jag förstod att jag måste försöka få honom ut ur hemmet. Lasse ansökte därför sommaren 2017 om utökad personlig assistans. Lasse var, om han skulle flytta, i behov av mera hjälp. Utredningen var inte klar i oktober 2017 då Lasse drabbades av ett plötsligt hjärtstopp. Genom snabba HLR-insatser överlevde Lasse men fick tillbringa en längre tid på sjukhus. Efter hjärtstoppet kontaktade jag ett flertal hjärtspecialister, bl. a på Sahlgrenska och Lunds universitetssjukhus. Jag ville veta hur vi runt om Lasse kunde göra det så bra som möjligt för honom trots det hjärtfel han hade. Jag fick då informationen om att om Lasse hade opererats i tid så hade han inte haft det hjärtfel han hade. Jag förstod också att Lasse troligtvis inte skulle bli så mkt äldre än han var på grund av hjärtfelet. Lasse kunde närsomhelst drabbas av ett nytt hjärtstopp. Efter hjärtstoppet försämrades Lasses fysiska allmäntillstånd påtagligt och därmed ökade hans hjälpbehov. Han hade tidigare gått på daglig verksamhet men orkade till följd av sitt hjärtfel efter sjukhusvistelsen inte närvara som tidigare och behövde därmed mer hjälp i hemmet.

Efter sjukhusvistelsen går Lasse hem till föräldrahemmet. Det visar sig snart att det inte går att utföra hjälpen i hemmiljön. Lasses pappa släpper bl. a inte in de kvinnor som jobbar med Lasse i hemmet. Han är otrevlig mot personalen och menar att han och mamman själva kan hjälpa Lasse och att det inte behövs någon hjälp från assistenter. Detta för att dölja de missförhållanden som finns i hemmet. Då det är helt ohållbart i hemmiljön får assistenterna ta med Lasse därifrån för att kunna hjälpa honom. Lasse behövde efter hjärtstoppet än mer komma ifrån föräldrarnas hem. Han var i stort behov av lugn och ro och att hans medicinering och omvårdnad sköttes ordentligt. 1 december 2017 flyttade Lasse och hans bror till en lägenhet i Arvika.

Under första tiden i lägenhet uppmärksammades att föräldrarna fortsatt försökte komma åt brödernas tillgångar. Framförallt försöker de få Lasses bror att ge dem pengar. Bl.a. kommer mamman till deras bostad och ber om pengar till mat. Brodern förklarar att det är pappan som skickat henne och att han behöver pengar att spela för.

Brodern säger i samband med detta att mamman är rädd för pappan. Saker försvinner också från bostaden i samband med att mamman besöker bröderna, t.ex. en av assistenternas bankkort.

I och med flytten blir hela Lasses situation tydlig. Lasse har växt upp med två föräldrar, mamman har en diagnostiserad intellektuell funktionsnedsättning och mycket tyder på att även pappan har någon form av nedsättning eller psykisk ohälsa. Pappan under alla år utsatt fru och barn för våld, våld i form av hot, psykiskt våld, materiellt våld, ekonomiskt våld och försummelse. Det är oklart om fysiskt våld förekommit mot barnen men det är säkerställt att mamman utsatts fysiskt. Barnen har överhuvudtaget inte haft några rättigheter utan t.ex. tvingats lämna ifrån sig sina pengar, inte störa, inte få tycka och tänka. Mamman har tvingats stjäla åt fadern. Hon har själv berättat att hon varit livrädd för mannen i alla år. Det visar sig också att det är pappan som i alla år sagt nej till operation. Mamman har vid tillfällen sagt ok till operation men sedan ångrat sig när hon pratat med pappan. Modern har på inget vis vågat trotsa mannens beslut.

Lasses lillebror har drabbats svårt av våldet i hemmet. Han har själv uppgett att han är mycket rädd för sin pappa och att han blivit psykiskt misshandlad av honom sedan han var barn. Han mår idag mkt psykiskt dåligt och håller sig helst instängd i sin nedsläckta bostad. Anmärkningsvärt är också att brodern har gått i särskola men har inte utretts för funktionsnedsättning.

Lasses storasyster verkar ha klarat sig bäst i familjen då hon i tonåren flyttade till annan ort. Hon har berättat att hon fortfarande är mkt rädd för pappan. Hon blev så sent som för ngn vecka sedan påhoppad av pappan. Hon arbetar på Samhall med att plocka varor och pappan dök upp i affären när hon befanns sig där i arbete. Hon är nu livrädd för att stöta på honom igen. Hon har också berättat att hon tidigare i livet blivit bestulen av föräldrarna på ett arv hon fick.

När våldet uppdagas hjälper mammans kontaktperson (Anettes som nämnts vid flera tillfällen ovan) henne att flytta. Mamman ska ha fått hjälp med första hyran av socialtjänsten men fått ordna bostad på egen hand. Det har idag gått ca sex månader sedan mamman flyttade och hon är fortfarande livrädd för att stöta på mannen då hon inte är förberedd. Han ringer fortfarande till henne och skriker. Efter samtalen blir hon orolig och skakig. Mamman har berättat hur hon hela livet gjort som hon blivit tillsagd av maken eftersom hon är rädd för honom. Hon berättar att han spelar och att hon tror att det är dit de mesta pengarna gått. Vidare har hon berättat att de aldrig haft pengar och att hon därför tvingats låna pengar till mat. Hon berättar att hon förutom habiliteringen som kom med leksaker när Lasse var liten aldrig erbjudits ngn hjälp.

LSS-enheten har fått information om familjens situation gällande våldsutsattheten både muntligt och skriftligt under åren.

I och med Lasses försvagade hälsa till följd av hjärtstoppet ansökte han på nytt om utökad pers. assistent. Lasse var i behov av ständig tillsyn p.g.a. den fysiska hälsan (överhängande risk för hjärtstopp enligt läkare) och psykiska hälsa (ångest, oro och rädsla). Sjukhuset bedömde under Lasses samtliga vistelser på sjukhus att han behövde assistenter dygnet runt p.g.a. ovanstående orsaker. Lasse sov inte under natten utan var uppe, vandrade runt, frågade efter mig, rev i medicinsk utrustning, tryckte på maskiners knappar etc. Kommunen bedömde att Lasse var i behov av 0 minuter tillsyn. Lasse överklagade beslutet och fick rätt i förvaltningsrätten långt efter sin bortgång. Under tiden löste vi det genom att de som jobbade runt Lasse och jag (god man) fanns hos honom dygnet runt. Lasse avlider i hemmet den 10 november 2018 med oss runt om sig. Den 13 november 2018 fattas ett retroaktivt beslut av LSS-handläggaren; "Beslutet gäller retroaktivt från och med den 2018-09-01 och så länge behov kvarstår". Beslutet motsvarar de behov Lasse hade. Enligt min bedömning är detta det första beslut under Lasses livstid som faktiskt tillgodoser hans behov. Beslutet fattas dock tre dagar efter att Lasse avlidit och ingen muntlig kommunikation av beslutet hade skett innan den 13 november.

Detta är så kort jag kan sammanfatta Lasses historia. Det finns så mkt mer att berätta men det skulle bli en uppsats.

Samhällets olika instanser har sedan Lasse föddes vetat om hans funktionsnedsättning, hans hjärtfel och hans hemförhållande. Trots det har inga åtgärder vidtagits för att hjälpa Lasse. Lasse har varit utsatt för våld i det egna hemmet, han har nekats vård som var en förutsättning för att han skulle överleva, han har bestulits på sin inkomst och hans rättigheter har överlag satts ur spel. Den Lasse jag kände var en underbart glad människa som älskade fotboll. Han hade trots sin sjukdom ett bra sista år i en egen bostad tillsammans med sin bror. Lasse var mycket arg på att han bestulits och att han inte fått opereras. Han förstod att det var hans pengar och att han hade kunnat levat annorlunda om han haft tillgång till dem. Hans dröm var att köpa en ny Volvo om han fick tillbaka pengarna. Lasse förstod att hjärtfelet gjorde så att han sista året inte kunde spela fotboll (som var det bästa han visste) utan fick vara domare. Han var också arg på sin pappa som var dum mot mamma. Ingen har lyssnat på Lasse. Under alla år har ingen frågat Lasse hur han vill ha det, hur han mår. Det som hänt Lasse ska inte få hända. Lasse hade precis som människor utan funktionsnedsättning ett värde och rättigheter. Det finns personer som på egen hand inte kan söka stöd och det är då samhällets ansvar att se dom och ge dem stödet. Samhället har sett Lasse men ingen har agerat.

Jag är inte ute efter att peka ut någon enskild person. Det som hänt innefattar en mängd olika instanser. Jag vill dock att Lasses historia gör att Arvika kommun (alla inblandade avdelningar och enheter) ser över vad de kunde gjort annorlunda. Jag är övertygad om att de flesta som arbetar inom de olika enheterna vet vem Lasse och hans familj är. Hur kan kommunen göra så att detta aldrig händer igen? Jag är inte ute efter att kommunen ska kompensera Lasse, som myndighetschefen VoO uttryckte sig på ett av våra möten.

Det har aldrig varit mitt syfte. Jag vill bara att ngn lyssnar på Lasses historia. Det är det minsta samhället kan göra för Lasse, lyssna till hans historia och se till att det inte händer igen.

Lasse har en bror i livet. Jag hoppas att Arvika kommun erbjuder honom allt det stöd han behöver utifrån det han upplevt. En vad det verkar outredd kille som sattes i särskola, var våldsutsatt i hemmet och har bestulits på sin egen inkomst. Jag hoppas verkligen att han får den hjälp han har rätt till. Lasses mamma lever fortsatt i rädsla för mannen och har efter Lasses död berättat att maken i alla år på daglig basis utsatt henne för så mkt våld att hon har svårt att minnas allt. Jag hoppas att hon får det stöd hon behöver för att må bättre, vara skyddad från mannen men också stöd i att vidta sina juridiska rättigheter.

Lasses tidigare gode man, Lars-Olof Gävert

070-355 15 72